

Landskap: Halland Upptecknat av: Ricor Jansson
 Härad: Ståle Adress: Phatörp
 Socken: Hasslöv m. fl. Berättat av: Karl Nilsson
 Uppteckningsår: 1948 Född år 1885 i Hasslöv

Uppteckningen rör Snuggshenarna sid 2
 Pyta jöl med bäck-
 mannen -u-4
 Skydd mot bäcksmannen -u-6
 Vitsegång -u-7
 Ölar med kuller -u-9
 Gammat gudtjänstplåt -u-10
 Kyrkomässare -u-11
 Gyta med silverpengar -u-12
 Utr. plåt för kyrkbygge -u-13
 Begravning -u-14
 Medel mot tandvärk -u-15
 Bäcksmannen spelar vid å -u-16
 Svartkonstbalk -u-17

ACC. N:R M. 10844:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Upplysningar rör Huv. psten kom. sid 18.

Pestgrav -- 19.

Härbstskatt -- 20.

Trall under jordhög -- 21.

Psten -- 22.

Kongjorden i Fintorp -- 23.

Skatt i Fintorp -- 24.

Drake wänter skatt -- 26.

Kingskatt sid 27.

Snapphanarna.

Snapphanarna, som hölla till på Hallentås, kommo ridande ned till en gård i Vindeby. En av snapphanarna red i förväg. Han hade tränat på själv vara snapphane och delta i fejderna. När han kom fram till gården, hade man skjutit där. Han tog då en kolv eller "pålse" och höll upp den, liksom då man avskjuter en gevär. Samtidigt ropade han: "Sådana gevär har man, kom inte hit!" De andra snapphanarna, som befunno sig på avstånd, trodde, att det var en riktigt gevär, som hade så stor pipa. De blevo rädda och red därifrån att de kunde. En del kände

ACC. N:R M. 10844:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
3 ARKIV

intē till trakten ordentligt utan
reda ned mot Vindarps mosse.

Där var gånghug och flera snapp-
hanar sjänka ned och drunkna-
de där. Den snapphane, som bröt
de andra drog sig undan de
andra och slutade att vara
med i snapphane gänget.

Byta fisk med bäcksmannen.

Bäcksmannen bodde vid Grytebro i Klintarp i Hasslövs socken. En man ville byta fisk med bäcksmannen. Han tog sin fisk och märkte den med sitt eget blod. Sedan lade han den på en sten under Grytebro. Dagen efter låg det två fisker på stenen. Det gällde än få tillbaka inte sin egen utan bäcksmannens fisk. Med denna kunde man spela enastående bra och till och med spela älsklyckhet. När man spelade dubla stycke, dansade alla och kunde inte sluta. Menen, som bytt fisk med bäcksmannen, spelade en gång vid en dans på en ^{an} gårdarna i Klintarp. När han kommit riktigt igång att spela, kom han in

på älvstycket. Det gick inte att
sluta dansen. Spelmanen blev li-
ksom förhållad och kunde inte upps-
höra. En man, som inte varit med
vid dansen från början, förstod
att det stod illa till. Han sprang
fram, tog upp en kniv och skar
strängarna av på spelmannens
fiol. Då först slutade älvstycket.

ACC. N:R M.10844:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Släpdd mot bäcksmannen.

Bäcksmannen brukade träffa folk
vid åar och bäckar. Men kunde
där ofta råka ut för konor. Han
kunde då undvika förvillade folk, så att
de gingo vilse. För att släpda sig
mot bäcksmannen brukade man
vänga en fiska eller också skriva
en kors eller femudda kors framför
sig.

6

Vitre gång.

En par äldre personer, man och
mustru, bodde i en fattig stuga i Tro-
edsfjälle på Hallandsås i Karlövs socken.
De hade ingenting att leva utav och
julen var inne. Julaftondagen gingo
de nedåt åren. Tio mynnan nedan-
frå åren. De voro hos en bonde
i Flintarp och fingo där en s.k.
katoranta. Denna skulle ^{de} ha sin
julaftensmat. De fingo i andra
gårdar bröd och litet andra
matvaror. När de gingo hem
på julaftnen, blev mannen till
av att gå upp för de branta backar-
na på Årslutningen. Därför före-
tog han sin lustran, att han
skulle gå i förväg hem och göra

upp eld i stugan. Själva kom han
efter, så fort han kunde. Det var
snörya och mannen gick vilse.
Han ropade och skrek, så än det
hördes över en hela byn, men
ingen vågade sig ut, ty man trodde
det var vargarna och gengångare,
som skrek. På juldagen fick
man veta, att mannen inte kom-
mit ^{hem} på julaftnen. Han sålde länge
efter honom och hittade till slut
hans kropp, som stod upprätt i en
snödriva. Under drivan låg mannen
förpuserad och död. På platsen restes
en trähög som sed var, där någon
dött ute i markerna. Korset stod
länge kvar (tills fr. 40 år sedan)

Otur med kreatur.

Då jag var barn, hade vi flera gånger otur med kreaturen. Flänga kor dagg, utan att man förstod orsaken. Far bodde i Flentorp i Hasselövs socken och gården kallades Peregården. En klok gubbe från Tornerup, Västlunds socken, kallad Mylle-Pellens Nils, som kallades. Han sade, att det fanns troll-tyg i stallet. Vi hade för tillfället tre kall källingar. Mylle-Pellens Nils grävde ned dessa levande under kabären.

Därför grändes vid dörrtröskeln. En tie med eggen uppåt lades där.

Gemmal gudstjänstplats.

På Hallandsås i Harslövs socken
var förr en samlingsplats vid
Sådala. Platen låg något norr
om Sådala strax vid "lehålet."

En stor mängd stora stenar ^{på} ~~gjorde~~
platsen. Vid denna samlingsplats
hålls förr i tiden gudstjänst eller
mäsas. Folket runt omkring kom då
tillstådes för att höra mäsasen
och predikan.

Kyrkomässhall.

I Peneha i Harsstövs socken ligger en stor stenhall kallad Kyrkomässhall eller endast Kyrkohall. Den ligger intill vägen, strax innan man kommer fram till Peneha mylla. De gamle berättade, att folket på Hallandsås samlades dit från hringliggande byar. Prästen kom till platsen och höll gudstjänst med predikan. Folket hade troligen långt till Harsstövs kyrka. Namnet Kyrkomässhall skulle ha uppkommit därför att mässa hade hållits där.

Gryta med silverpenningar.

I en bache, som kallades, Åsna-
björs bachen, i Flintarp, Harsstovs socken
fanns en skatt. En bonde P-äel
fick reda på detta och grävde i bachen.
Han hittade då en stor koppar-
gryta full med silverpenningar. Bonden
var mycket förtrogen och ville inte
tala om sitt fynd för någon. Man
såg emellertid hälan, där han grävt.
Där fann man också märke efter en
penninglista, som tagits bort.

Utre plats för kyrkbygget.

Då Västörps kyrka skulle byggas, tänkte man först ha den i Vräkär. Man började att gräva till kyrkans grund. Men man tyckte, att det var så stenigt och besvärligt där, att man slutade med kyrkbygget i Vräkär. En ny plats skulle utres. Man bestämde, att ett par trillinghalvar skulle släppas lösa och de skulle få gå fritt, vart de ville. Trillinghalvorna gick till nuvarande Västörps by och knäade där nu kyrkan ligger. Där halvarna knäade skulle den nya kyrkan ligga.

Begravning.

Då kvinnor begravs, lade man
ibland en sax i kistan. Ibland
lade man också dit en psalmbok,
som lades på den dödes bröst.
Man tillade saxar o. dyl. på kyrko-
gården, då man grävde där. En gång,
då Kille-Smessa August grävde
en grav, tillade han en halv
liter brännvin på kyrkogården. Detta
hade lagts i en kista, då någon
gammal person begravts.

Medel mot tändverk.

I Flintarp, Glasstors socken väste
en stor gammal ek. I stammen fanns
en oändlig mängd borrhål, där man
slagit in träflisor. Dessa träflisor
hade svarvats till att göra tänderna
med. Därefter hade ^{man} gått till eben
och borat hål där samt slagit
in träflisor. Många såg till detta
sätt bli av med tändverk. Trädet
fälldes för en del år sedan.

Bäckaren spelade vid en å.

För när man kom över Hass-
tövs äbro i Hasslövs by, kunde
man ja höra höra bäckaren
spela. Folk kunde tydligt höra
hans underbara toner, som hördes
från ån. En bonde från Hallands-
ås, Janne Nichlsson, kom en
gång gående över braen. Han fick
plötsligt höra bäckarens under-
bara musik. Bonden stod länge
och lyssnade. Han kunde urskilja
en melodi, som han lärde sig
stantis. Detta stycke brukade han
sedan spela och han berättade,
att han lärt sig spela av bäck-
aren.

Svartkonstbok

En klok gubbe bodde på Hallands-
ås i Håstors socken. Man kallade
honom Michel. Han hade en svart-
konstbok, som många sett, fast
tåsa i den fick ingen göra. På auktionen
hålls efter Michel, fanns hans svart-
konstbok. Den blev liggande i huset.
Den nye ägaren hade i svartkonst-
boken tåsa bl. a i sjunde moreboken.
Men han vågade aldrig tåsa i boken.
Han var nämligen mycket rädd, att
han inte skulle kunna tåsa Tidl-
baka troll dörren.

Hur pesten kom.

En bonde i Flinörp, Harslövs socken satt en dag i stallet på sin gård och brachade en kvasten. Rätt som det var, kom en vit shepnad in i rummet och bröjade brottas med mannen. Efter denna brottning kom mannen in i stugan i bondgården och talade om, att han brottats med döden och nu var pesten ^{där}! Därvid slog han myllehacken i bordet och segnade död ned på golvet. Han var sjätte det första offret för pesten, som sedan spred sig i hela byn samt trakten däromkring. Bordet, där mannen slagit med myllehacken, hade märken efter detta och bevarades länge i gården.

Pestgrav.

På Päregrändens ägor i Tjintarp
Hasslövs socken ligger intill Hallands-
ås en gammal pestgrav. Den är
belägen på en gräsås ungefär
75 m öster om Bussehäj. För
fanns ett fyllerantigt område,
som markerades med stenar i
varje hörn. Detta område låg i en
åker men odlades inte utan
var endast beväxt med ljung.
Man kallade området Diggrävan.
De gamle sade, att det var en
pestgrav från den tid, då pesten
härjade i bygden. Numera är om-
rådet odlat, men då åkern plöjes,
kan man urskilja området.

ACC. N:R M.10844:20.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

20 —

Hästkött.

En backe i Flintarp i Hasslövs
socken kallas Asnabjårsbacken.

På denna backe buhade man
förr kasta gamla hästkadaver.
Hästkött ansågs ohederligt att äta
och därför kastades det bort. Många
hästskett lågo på backen.

Troll under jörkhög.

En stor hög i Vindrasp, Våk-
torps socken kallades Smörkullen.

Under denna hög bodde troll.

De hade mycket guld och silver
därinne i högen. På sköntors-
dagsnatten och under dimmeldagar-
na samt julnatten stod högen
på guldstötter. Trollen visade då
allt sitt guld och dansade under
högen.

Pesten.

En bonde i Flintarp hängde ut en steyche kalvhätt under pesttiden. Den tråjade, så att alla nästan ^{allt} dogo i socknen. När bonden efter en timma tog in kalvhättet, var detta alldeles svart, så svår var pesten, att luften var alldeles full med baciller.

Hovgården i Flintaarp.

En gård i Flintaarp heter än i dag Hovgården eller Högården. De gamle berättade, att Dömes-
torp gård tidigare legat där
nu Hovgården ligger. Den skulle
sedan ha flyttats längre västerut
till sin nuvarande plats.

Skatt i Flintarp

På Karl Magnusson i Flintarp
vid Hallandsås, något upp på ås-
slutningen, i Hässtors socken låg
en krigsskatt nedgrävd. En dansk
brade fån ^{ut} och var skatten var
gömd. Han letade rätt på platsen.

Skatten var förvarad i en koppars-
gryta, men grytan låg gömd under
en stor sten. Denna måste ^{man} springa
bort för att få tag på skatten. Flera
nätter i rad höll dansken på med
att borra i stenen. Ortsbefolkningen
kunde höra hammarslagen. Men sprang
omkring och såkte efter personer,
som hamrade. Slutligen hittade
man platsen. Dansken sprang då sin
väg och gömde sig. Natten efter

kom han tillbaka och fortsatte att
borra i stenen. Slutligen hördes en
skall, som brann av. När man åter
kom till platsen, såg man, att stenen
var sprängd. Det fanns också mär-
ke ^{sten} penga-gryta, som darsken legat
ined i.

Ännu kan man se platsen,
där skallen legat, och märkena efter
pengagryten.

Drake vaktar skatt.

Vid Högabukt på Hallandsås
i Hässtors socken kunde man ibland
få se en drake komma flygande.
Denna drake var så lång och stor,
att man inte kunde se slutet på
den, när den for upp i luften.
Draken vaktade en skatt. Hade någon
kastat en kniv på draken, hade man
säkert kunnat finna skatten.

ACC. N:R M. 10844:27.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

27 —

Krigshatt vid Hälle

Vid Hälle intill Hällefors i Flinta-
slättens socken hade man gömt en
pengaskrin. Det var den danska
krigskassan, som hade gömts undan.
Flera, som hände till skatten, gingo
vid fossen och letade efter skatten.
Man kunde sedan finna märken
efter grävningarna och även
märkena, för krigskassan hade
legat.